

Verslag van de 3^e bijeenkomst van de Stakeholderdialoog over “Corporate Responsibility in de textiel- en kledingindustrie”, gehouden op 22 augustus 2013 bij MODINT in Zeist

Aanwezig:	BSCI:	Mw. Sabine Van Depoele
	CCC / SKC:	Mw. Christa de Bruin
	FNV Bondgenoten:	Dhr. Jacob Plat
	FNV Mondiaal:	Mw. Wilma Roos
	FWF:	Mw. Erica van Doorn
	Goede Waar:	Dhr. Eelco Fortuijn
	IDH:	Mw. Monique Lempers
	Inretail:	Mw. Femke den Hartog
	Landelijk India Werkgroep:	Dhr. Gerard Oonk
	Made-By:	Mw. Karin Reimerink
		Mw. Floor Driessen
	Min BHOS:	Mw. Jeanette Scherpenzeel
		Mw. Kirsten Hommes
	MODINT:	Dhr. Jef Wintermans
		Mw. Nienke Steen
	MVO Nederland:	Mw. Petra Veeneman
	NCP:	Dhr. Frans Evers, <i>voorzitter</i>
	Schuttelaar&Partners:	Mw. Christien Pennings
	Solidaridad:	Mw. Janet Mensink
		Mw. Carien Duisterwinkel
	SOMO:	Mw. Paulien Overeem
	Terre des Hommes :	Mw. Talinay Strehl
	VGT:	Dhr. Jeroen van Dijken

Opening

De heer Jef Wintermans opent de vergadering en heet de deelnemers welkom. Vervolgens geeft hij het woord aan de voorzitter van de bijeenkomst, de heer Frans Evers. Omdat niet alle aanwezigen aan eerdere bijeenkomsten hebben deelgenomen vraagt hij of de aanwezigen er mee kunnen instemmen dat hij de rol van onafhankelijk voorzitter vervult. Daartegen blijkt geen bezwaar. Aansluitend verzoekt de heer Evers de aanwezigen zich kort voor te stellen aan de andere deelnemers.

Terugblik op congres “Groen is de Rode Draad” 22 juni 2013

De voorzitter nodigt de aanwezigen vervolgens uit om hun ervaringen ten aanzien van het congres te delen.

Mevrouw Van Doorn vond enkele punten positief. Dat betrof de paneldiscussie, die nieuwe ideeën en inzichten verschafte aan aanwezigen; de aanwezigheid van Minister Ploumen en haar goede verhaal en het commitment dat MODINT-voorzitter de heer Han Bekke uitsprak om zijn achterban te overtuigen zich te verbinden aan het plan van aanpak. Zij constateerde dat er een gering aantal bedrijven uit de achterbannen van Inretail, MODINT en VGT aanwezig waren. Als dat maatgevend zou zijn voor de steun voor het Plan van Aanpak van de sector, zou dat een groot probleem kunnen vormen.

Mevrouw De Bruin vond de aanwezigheid van de Minister en de aandacht voor het Accord on Building and Fire Safety in Bangladesh positief. Minder gelukkig was zij met de nadruk die in het panel werd gelegd op de rol van de consument, omdat daarmee volgens haar de aandacht van bedrijven naar consumenten verlegd zou worden.

Mevrouw Van Depoele vond de inhoud van de discussie en de interactie met de zaal positief.

De heer Wintermans gaf aan dat Inretail, MODINT en VGT terugkijken op een succesvol congres. De aanwezigheid en de bijdrage van de Minister vormden daarbij het hoogtepunt. In antwoord op de zorg die door mevrouw Van Doorn was uitgesproken gaf hij aan dat de organisaties tevreden waren over de aanwezigheid van meerdere ondernemingen, waaronder enkele grote en prominente spelers uit de markt. Het betrekken van voldoende ondernemingen bij het concrete werk dat gedaan moet worden is desalniettemin een hele uitdaging. Mevrouw Den Hartog roept in dat verband op om gebruik te maken van elkaars invloed richting bedrijven om de steun voor het Plan van Aanpak te maximaliseren.

Verlag 2^e bijeenkomst Stakeholderdialoog van 22 mei 2013

(Door het verloop van het gesprek is dit agendapunt per abuis niet formeel aan de orde geweest. Het zal tijdens de 4^e bijeenkomst van de Stakeholderdialoog opnieuw worden geagendeerd.)

Structuur, proces en afspraken.

De heer Evers stelt het document “concept proces afspraken stakeholdersdialoog textiel” per onderdeel aan de orde.

Doel en onderwerp dialoog.

De heer Evers brengt naar aanleiding van een Indiaas - Nederlandse bijeenkomst over CSR (hierna: MVO) in dat er verschillende visies bestaan op MVO. In een visie gaat het over het dwingend opleggen van regels en sancties voor bedrijven. In een andere visie gaat het om het faciliteren van bedrijven in het aanpassen in hun businessmodel en hun businesscase. Hij is van mening dat MVO gaat over de tweede visie. Het is zijn ervaring dat bedrijven niet doen wat niet goed voor hen is. De link met deze Stakeholderdialoog is dat die alleen succesvol kan worden indien alle eraan deelnemende partijen, dus ook de NGO's en de overheid, die principiële visie delen en daar naar handelen. De centrale vraag is dan wat we samen kunnen doen om bedrijven te helpen hun businessmodel en businesscase aan te laten passen. Dat vergt een coöperatieve opstelling van iedereen. In termen van het maken van afspraken over structuur en proces is het dan ook belangrijk dat alle partijen zich aan die afspraken en het proces committeren. Dus niet alleen bedrijven en hun vertegenwoordigers, maar ook de deelnemende NGO's en de overheid. In het concept document dat voorligt en verder besproken zal worden, ontbreekt dat. In die zin is het niet evenwichtig en dat zal aangepast moeten worden.

De heer Oonk benadrukt dat wat in de praktijk gebeurt het belangrijkste is: welke praktische baat kan er uit de dialoog gehaald worden? Hij kan zich voorstellen dat per onderdeel gesproken wordt over de voorwaarden waaronder LIW zich waaraan kan committeren.

De heer Fortuijn vraagt wat het bedrijfsleven eigenlijk verwacht van de NGO's en de overheid. De heer Wintermans geeft aan dat Inretail, MODINT en VGT van de overheid steun verwachten voor het noodzakelijke programmamanagement. Hij reikt een kopie uit van een brief die de voorzitters van de brancheorganisaties van Minister Ploumen twee dagen eerder hebben ontvangen. In deze brief geeft de Minister aan met de organisaties een Memorandum of Understanding (MoU) te willen sluiten over wederzijdse inspanningen en verwachtingen. In de gesprekken die daarover gevoerd zullen gaan worden zullen de branches hun wensen inbrengen.

Van de andere deelnemers verwachten de branches vooral de bereidheid op verschillende voor hen relevante onderdelen uit het Plan van Aanpak projecten te willen trekken. Deze opmerking lokt een discussie uit over de vraag bij wie de “eigendom” van de projecten moet liggen: bij bedrijven of bij NGO's of bij beiden?

Mevrouw Van Doorn ziet het als een taak voor het programmamanagement om vaste formats te ontwikkelen voor de te maken nadere afspraken per project.

De heren Oonk en Fortuijn spreken uit dat voorkomen moet worden dat projecten alleen van de grond komen indien er financiering vanuit de overheid beschikbaar is of komt. Mevrouw Van Doorn stelt daar haar ervaring tegenover dat heel veel projecten gebaat zijn met aanloopfinanciering. Mevrouw Mensink en mevrouw Duisterwinkel benadrukken dat bij de definiëring van projecten ook aandacht gegeven moet worden aan de financiering op langere termijn. Mevrouw Overeem wijst erop dat MVO geïntegreerd moet worden in de bedrijfsvoering van ondernemingen. Zo moet het dus ook gepresenteerd worden.

Besloten wordt het MoU op te nemen onder doel en onderwerp dialoog.

Deelname aan de stakeholdersdialoog

Besloten wordt op te nemen dat deelnemers aan de dialoog organisaties zijn en geen individuen. Eenieder die meent een belang te hebben bij de dialoog mag er aan deelnemen, onder de voorwaarde dat actief wordt geparticipeerd in tenminste één werkgroep. Deelname aan de dialoog is dus niet vrijblijvend.

Eigenaren dialoog

Uit de discussie wordt duidelijk dat er een verschil is tussen 'de dialoog' en 'het Plan van Aanpak'. Het verschil moet scherper en consequenter in de procesafspraken worden aangeduid. De brancheorganisaties zijn eigenaar van het plan van aanpak. De deelnemers aan de dialoog zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het goede functioneren van de dialoog.

Wat betreft communicatie over de dialoog zullen nadere afspraken worden gemaakt. Deze worden vastgelegd in een protocol. Met communicatie over de dialoog wordt hier "interne communicatie" bedoeld.

Structuur dialoog

De heer Evers geeft de deelnemers in overweging om de mogelijkheid open te laten om op enig moment ruimte te geven aan de achterbannen van de respectievelijke deelnemers om deel te nemen aan de dialoog. Dat kan voor het draagvlak van de dialoog grote waarde hebben. Na enige discussie over de vraag wie onder achterban van een deelnemer kan of moet worden verstaan, lijkt er overeenstemming te bestaan over de wenselijkheid van deelname van achterbannen, maar dan in de werkgroepen.

De deelnemers zijn het er over eens dat er een programmamanager wordt aangesteld. Ook stemmen zij in met het voorstel om die rol door MVO Nederland te laten vervullen. Omdat een programmamanager een persoon is die draagvlak onder alle deelnemers van de dialoog moet hebben, wordt afgesproken dat de brancheorganisaties, MVO Nederland en een kleine delegatie van stakeholders zich gezamenlijk uitspreken over kandidaten om de positie van programmamanager in te vullen. Mevrouw Van Doorn zal samen met een nader door haar te bepalen deelnemer namens de stakeholders deelnemen.

Mevrouw Lempers vraagt of de relatie tussen werkgroepen en projecten één-op-één is of dat er meerdere projecten onder één werkgroep kunnen vallen. De heer Van Dijken ligt toe meerdere projecten gebundelde kunnen worden in één werkgroep, zolang zij maar hetzelfde doel nastreven. Doelen zijn in principe vastgelegd in het Plan van Aanpak. Elk van de werkgroepen kan zelf nadere afspraken maken.

De heer Fortuijn geeft aan twee belangrijke onderwerpen uit de OESO-richtlijnen te missen bij de werkgroepen: belastingen en de juistheid en volledigheid van consumenteninformatie. De heer Evers herinnert eraan dat de inhoud van het Plan van Aanpak mede is gebaseerd op de antwoorden van bedrijven en stakeholders op de vraag wat de grote problemen zijn in

de textielketen en waar die problemen zich voordoen. De heer Van Dijken onderstreept dat het Plan van Aanpak niet statisch is en er dus onderwerpen kunnen worden toegevoegd. Hij acht het echter hoogst onwenselijk nu al nieuwe onderwerpen toe te voegen terwijl de implementatie van de onderwerpen, die al wel in het Plan zijn genoemd, nog moet beginnen. Hij schat in dat het de komende anderhalf jaar niet zinvol zal zijn onderwerpen toe te voegen.

Er wordt kort van gedachten gewisseld over de vraag of het wenselijk is dat werkgroepen volledig los van elkaar opereren of dat denkbaar is dat zij, wanneer dienstig, elkaar opzoeken en kennis, ervaring en inzet delen. Besloten wordt dat het laatste mogelijk moet zijn. De programmamanager speelt een leidende rol in het verbinden van werkgroepen.

De heer Oonk vraagt of de branches de rollen van NGO's onder hun achterbannen uitleggen. Mevrouw Van Doorn is van mening dat daar veel winst mee valt te behalen. De heer Wintermans antwoordt dat het simpele feit, dat de branches het initiatief voor de dialoog hebben genomen en daar ook bestuurlijke dekking voor hebben gekregen aantoont dat de branches de rollen van de NGO's onderkennen en serieus nemen. Hij wijst erop dat het in de landen om ons heen nog lang niet mogelijk is om een dialoog te voeren zoals nu in Nederland plaatsvindt. Vanzelfsprekend zal dit onderwerp aan de orde komen bij het werven van deelnemers uit de achterbannen van de brancheorganisaties voor de verschillende werkgroepen en projecten.

Door meerdere partijen wordt onderstreept dat het van groot belang is dat er voldoende bedrijven deelnemen aan de werkgroepen om die succesvol te kunnen laten zijn. Voorzitterschap van een werkgroep door een NGO wordt door verschillende partijen gezien als onwenselijk, omdat voorkomen moet worden dat er werkgroepen ontstaan die alleen gedragen worden door NGO's. Het bedrijfsleven moet voor een belangrijk deel deelnemer aan de werkgroepen zijn.

Tot slot wordt besloten dat de werkgroepen een resultaatverplichting opleggen aan zichzelf in gezamenlijk overleg tussen de deelnemers van de werkgroep.

Verslaglegging

Over dit onderdeel worden geen specifieke opmerkingen gemaakt.

Transparantie, publiciteit en geheimhouding

Over dit onderdeel worden geen specifieke opmerkingen gemaakt.

Media

Naar aanleiding van een vraag van mevrouw De Bruin ontstaat een discussie. Meerdere partijen geven aan dat het niet zo kan zijn dat deelname aan de dialoog of in een werkgroep of project betekent dat het reguliere werk van de betreffende organisatie moet worden gestaakt. Indien informatie wordt verkregen over een (vermeende) misstand of ontwikkeling, wordt door de meeste zo niet alle NGO's altijd contact gezocht met de betreffende onderneming(en) en wordt hen om een reactie gevraagd. Tot publicatie wordt pas overgegaan nadat een reactie is ontvangen of wanneer de gestelde reactietermijn is verstreken zonder dat een reactie is ontvangen. De heer Oonk is van mening dat er geen sprake kan zijn van een monopolie op contacten met de media voor de branches. De heer Van Dijken en de heer Wintermans geven aan dat de branches geen monopoliepositie nastreven. De heer Evers geeft de branches in overweging de teksten op dit punt zo aan te passen dat het niet verkeerd kan worden uitgelegd.

Middelen

Mevrouw Van Doorn geeft aan dat zij graag zou zien dat alle partijen eenzelfde uur/dagvergoeding zouden hanteren indien begrotingen moeten worden ingediend.

Volgens mevrouw Overeem bestaat behoefte aan richtlijnen voor het opstellen van budgetten. Mevrouw Veeneman vraagt zich af of dat allemaal niet te veel tijd zal vergen. Mevrouw Van Doorn schat in dat dat erg kan meevallen omdat veel van de aanwezige partijen ruime ervaring hebben met die aspecten van het werk.

Mevrouw Scherpenzeel deelt mee dat, voor zover de deelnemers aan de dialoog het idee zouden hebben dat het Ministerie een zak geld klaar heeft staan voor de uitvoering van het Plan van Aanpak, dat idee onjuist is. Financiering zal werkgroepafhankelijk zijn. Het Ministerie kan en wil ondersteuning bieden waar mogelijk via het netwerk van ambassades en internationale contacten. Tegelijkertijd wil het Ministerie wel per werkgroep / project kijken of en zo ja welk onderdeel van de overheid een concrete (financiële) bijdrage kan leveren. Zij zal binnen het Ministerie van Buitenlandse Zaken nagaan of financiële steun kan worden verleend aan het noodzakelijke programmamanagement. Zij zal ook kijken of het Dutch Good Growth Fund, dat is gericht op financiering voor verduurzaming van ketens, interessante mogelijkheden biedt. Sommige projecten zullen onder het budget van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu vallen.

Evaluatie en monitoring

Over dit onderdeel worden geen specifieke opmerkingen gemaakt.

Na een korte pauze wordt de dialoog hervat met een inventarisatie van belangstelling van de aanwezige organisaties voor deelname aan de in het Plan van Aanpak genoemde werkgroepen. De brancheorganisaties zeggen toe een eerste bijeenkomst van de werkgroepen op te zetten en te zorgen voor de aanwezigheid van bedrijven die zich in de werkgroepen willen inzetten.

In onderstaand schema worden de resultaten van de inventarisatie gepresenteerd. In dit schema worden ook partijen genoemd die niet aanwezig waren maar die wel belangstelling kenbaar hebben gemaakt voor betrokkenheid bij een werkgroep / project. De namen van de betreffende partijen zijn *cursief* gedrukt.

Werkgroep	Belangstelling voor actieve deelname
Inkooppraktijk	Goede Waar; FWF; S&P; (IDH – onder voorbehoud concretisering partnerschap met SAC); SOMO; Made By; MVO Nederland;
Due Dilligence	SOMO; Made By; Solidaridad; MVO Nederland; <i>OESO</i> ;
Circulaire economie	S&P; Made By; MVO Nederland; <i>Casa della Sinergia</i>
Gebonden arbeid / Sumangali	LIW; FNV Mondiaal
Veilige en gezonde werkplek	SKC*; BuZa/BHOS; FNV Mondiaal; <i>NIFV</i> ; <i>TNO</i>
Kinderarbeid	Terre des Hommes; SOMO; LIW;
Leefbaar loon	SKC*; BuZa/BHOs; FWF; (LIW – onder voorbehoud capaciteit); BSCI; <i>Berenschot</i> ;
Vrijheid van vereniging en onderhandelen	SKC*; FNV Bondgenoten; FNV Mondiaal; BSCI

Water	Made By; Solidaridad**; <i>NWP</i>
Chemicaliën	Made By; Solidaridad**; <i>NWP</i>
Grondstoffen	Made By; Solidaridad***;
(Communicatie)	GoedeWaar (consumenteninformatie); S&P; MVO Nederland

- * definitieve keuze afhankelijk capaciteit
- ** water, chemicaliën en energie vallen binnen Solidaridad samen onder de noemer “cleaner production”
- *** binnen Solidaridad wordt hieronder verstaan de combinatie van sociale en milieu aspecten gerelateerd aan de productie van (natuurlijke) grondstoffen voor de textielindustrie, vooral katoen

Opmerking: Mevrouw Scherpenzeel geeft aan dat de overheid in principe geïnteresseerd is in deelname aan alle werkgroepen. Zij zal intern moeten uitzoeken of en zo ja hoe dat vorm gegeven kan worden.

De heer Oonk vraagt zich af of de werkgroepen Inkooppraktijk en Due Dilligence niet beter samengevoegd kunnen worden. Besloten wordt dat de werkgroepen eerst elk separaat samenkomen en dat er in de werkgroepen zelf besloten moet worden over samenvoeging.

De heer Evers mist de aansluiting tussen wat in de dialoog gebeurt en wat in de SER Commissie voor IMVO wordt besproken. Hij adviseert de brancheorganisaties contact op te nemen met hun vertegenwoordigers uit de centrale werkgeversorganisaties in de IMVO commissie.

De heer Evers adviseert de brancheorganisaties de deelnemers van de dialoog zeker in deze fase structureel te informeren over de voortgang van het proces.

Als data voor de twee eerstvolgende bijeenkomsten van de dialoog worden vastgesteld:

Dinsdag 17 december 2013, 14.00 – 17.00 uur; locatie notg / Zeist

Dinsdag 1 april 2014, 14.00 – 17.00 uur; locatie notg / Zeist

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering om 16.15 uur onder dankzegging aan de aanwezigen voor hun inbreng.

Zeist, 26 augustus 2013
JW